

Säilörehu muodostaa nautojen ruokinnan selkärangan. Säilörehua tehdään Suomessa vuosittain 8000 miljoonaa kiloa. Nurmen viljelyala oli viime vuonna 451 600 ha. Ei ole ihan pieni asia päättää, milloin ja miten näin suuria rehumassoja korjataan.

Auvo Sairanen
Tutkija
MTT Maaninka

Säilörehun korjuuaika myöhemmäksi?

Säilörehu muodostaa maidon tuotantokustannuksesta noin 20 %. Säilörehua tehdään mittavia määriä ja pienetkin erot rehuyksikköhinnassa vaikuttavat tuotannosta saatavaan nettotulokseen. Halvin mahdollinen ei yleensä ole paras mahdollinen, ja säilörehun kohdalla täytyy etsiä tasapainoa rehun tuotantokustannuksen ja tuotantovaikutuksen välillä.

Paras säilörehu kolmen niiton systeemillä

Maidontuotantopotentiaaliltaan parasta rehua saadaan korjaamalla nurmi kolme kertaa kesässä. Ensimmäinen sato niitetään D-arvoltaan 690 - 700 g/kg ka arvoisena ja toinen sato 5 - 6 viikon kuluttua. Toisen niiton D-arvossa päästään tällöin 670 - 680 g/kg ka tasolle. Kolmas niitto tulee myöhemmin syksyllä, joko elokuun lopussa tai peräti lokakuun alussa.

Talvehtimissyistä johtuen syyskuun niittoa pitäisi välttää. Kolmannen niiton D-arvo on yleensä yli 700 g/kgka. Kasvisolukon lignifioituminen jää kohtuullisen pieneksi ja koetulosten mukaan syysato lypsättää lehmii hyvin. Yhtä niittokertaa kohti satoa muodostuu vähän verrattuna kahden niiton strategiaan ja korjuun vaatiman työmäärän vuoksi rehun tuotantokustannus on tässä vaihtoehdossa korkea.

Aikainen ensimmäinen niitto lisää jälkisadon osuutta

Yleisesti suositeltu tapa korjata rehua on niittää ensimmäinen sato, kun D-arvo on 680 - 690

g/kg ka eli ensimmäinen niitto on melko varhain. Tällainen rehu tuottaa hyvin maitoa ja ruokintasuunnitelma on helppo tehdä.

Kohtuullisen aikaisin tehty ensimmäinen niitto johtaa kuitenkin siihen, että toisen niiton osuus tilan kokonaissadosta suurenee. Toisen sadon maidontuotannollinen arvo on ensimmäistä niittoa heikompi. Tämän vuoksi kahden niiton systeemissä ei kannata ahnehtia liikaa ensimmäisen niiton sulavuuden suhteen.

Harvemmin käytetty strategia on myöhästyttää ensimmäistä niittoa kesäkuun lopulle (D 650 g/kg ka) tai jopa heinäkuun alkuun (D 600 g/kg ka). Sadesummaltaan tavanomaisena kesänä nurmen kasvu jatkuu suoraviivaisesti kesä-heinäkuun vaihteeseen saakka ja ensimmäistä niittoa myöhästyttämällä saadaan maksimoitua hehtaarikohtaista satoa ja samalla saadaan edullisin rehuyksikkökustannus.

Ongelmaksi tulee ruokintasuunnitelman teko. Matalaa D-arvoa täytyy kompensoida väkirehun osuutta nostamalla, jolloin ruokintavirheiden riski kasvaa. Samoin keski-tuotostavoite ei voi olla hyvin korkea. Halpaa ja helppoa yhdistelmää ei ole olemassakaan.

Ensimmäisen niiton myöhästyttäminen kannattavaa?

MTT Maaningalla tutkitaan nurmen korjuuaikastrategioita KARPE -hankkeessa ja vertailtavana ovat yllämainitut eri niittoaikat, mukaan lukien ensimmäiseen niittoon liitettävä jälkisato. Tarkastelussa on mukana sadonmuodostus ja eri niittoaikayhdistelmien taloudellinen lopputulos.

MTT Maaningalla suoritetun väkirehutasokokeen energiakorjatut maitotuotokset. Kokeen lehmistä kolmasosa on ensikoita. Tuotos vähenee selvästi siirryttäessä matalimmalle D-arvolle. Väkirehutason nosto yli 12 kg/pv ei tuota lisämaitoa D-arvon 710 säiörehulla.

D-arvo	Väkirehutaso, kg			keskiarvo, kg EKM
	9	12	15	
620	30,0	32,6	34,5	32,4
660	35,1	36,4	37,0	36,2
710	36,8	38,6	38,3	37,9
keskiarvo, kg EKM	34,0	35,9	36,6	

Tulot ja kustannukset huomioivan optimointilaskelman mukaan tämänhetkinen suositus kohtuullisen aikaisesta ensimmäisestä niitosta tuottaa taloudellisesti suurimman ylijäämän, mutta erot eri strategioiden välillä ovat pieniä. Tämä johtuu siitä, että mikä ensimmäisessä niitossa voitetaan, se toisessa niitossa menetetään. Kolme niittoa tuottaa lehmän kannalta katsottuna parhaan kokonaislaadun, mutta kallis korjuukustannus syö tämän edun.

Käytännössä pienet taloudelliset erot eri korjuuaikayhdistelmien välillä tarkoittavat maataloille lisääntyvää valinnanvapautta. Sadekelin sattuessa kannattaa ehdottomasti pysyä pois pellolta ja antaa rehun D-arvon laskea. Veden kuljettaminen ja säilöminen on todella kallis harrastus nykypäivänä korjattavilla rehumäärillä. Korjuuajan venyttäminen antaa lisää pelivaraa tilojen yhteiskäytössä olevan korjuuketjun hyödyntämiseen.

Yksi merkittävä näkökulma korjuuaikastrategiaa valittaessa on tilan käytössä oleva peltoala suhteessa eläinmäärään. Korjuun myöhästyttäminen johtaa väistämättä ruokinnassa väkirehuprosentin nousuun ja samalla nurmi-rehualan tarpeen pienenemiseen. Tuotantoaan laajentavalla tilalla pellosta on usein puutetta ja nurmen korjuun myöhästyttäminen auttaa tällaisessa tapauksessa.

Onnistunut ruokintasuunnitelma takaa kannattavan lopputuloksen

Myöhään korjattujen rehujen ruokintasuunnitelman teko ei ole ihan helppoa. Ehdottomasti tarvitaan analyysi syötettävästä säiörehuerästä, jotta tuotostasotavoitetta vastaava väkirehutäydennys voidaan laskea. Joskus on esitetty, että matalaa D-arvoa voi kompensoida väkirehun valkuaispitoisuuden nostolla. Koe-

tulosten mukaan tämä ei pidä paikkaansa ja eri D-arvoisille rehuille voidaan käyttää saman raakavalkuaispitoisuuden täysrehua.

Väkirehun määrää nostamalla voi kompensoida D-arvon laskua tasolle 620 g/kg ka saakka, mikäli keskituotostavoite on 9000 kg. Oheisessa taulukossa on tänä keväänä suoritettujen väkirehutasokokeiden maidontuotantotulokset. Maitotuotoksen vähennys voimistuu D-arvon laskiessa alle 660 g/kg ka. Väkirehuannoksen nosto 15 kg tasolle kompensoi vain osittain matalimman D-arvon heikkoa tuotosvaikutusta.

Kokeen lehmät olivat tuotantokauden alkupuolella olevia terveitä lemmiä (keskimäärin 120 pv poikimisesta), joten käytännössä taulukon mukainen yhdistelmä D-arvo 620 g/kg ka ja 15 kg väkirehua ei riitä 10 000 maitokilon karjakeskituotokseen. Rajoittuneesta säiörehun kokonaissyönnistä johtuen tämän dieetin karkearehun kuidun osuus on lisäksi lähellä suositusalarajaa 25 % kokonaiskuiva-aineesta, mikä lisää ruokintasairausriskiä.

D-arvoltaan 660 g/kg ka säiörehulla 10 000 kilon keskituotos on saavutettavissa ilman, että dieetin kuitupitoisuus aiheuttaa vielä ongelmia. D-arvo 700 g/kg ka säiörehulla yli 10 000 keskituotos on mahdollista saavuttaa kohtuullisella väkirehumäärällä. Jossain yhteydessä esitetty kuivaheinälisäys korkeasulavuusisen säiörehun yhteydessä on tarpeeton ja itse asiassa vain tuotosta alentava rehuosake. Yhdistelmällä 15 kg väkirehua ja D 710 g/kg ka säiörehua dieetin kuitupitoisuus lähestyy riskirajaa. Kokeen mukaisessa tapauksessa ei väkevimpään ruokintaan lisätä heinää vaan rajoitetaan väkirehumäärä tasolle 12 kg/pv. **n**

